

משפטים (347)

וגִּנֵּב אִישׁ וּמָכְרוֹ וְנִמְצָא בְּיָדוֹ מוֹת יוֹמָת (כא. טז)
 "וְנִמְצָא בְּיָדוֹ", הכוונה כי גונב איש נידון על שם סופו
 כמו שכתוב בשם הרמב"ן, וקשה הלא אמרו חז"ל: אשר
 השי"ת מסתכל רק "באשר הוא שם"? ותירץ הרא"ם:
 אשר רק אצל ישמעאל שלא היה עליו אז שום חטא, דן
 הקב"ה אותו באשר הוא שם, אבל בבן סורר ומורה
 שכבר גנב נידון כבר על שם סופו, וזה שאמר הכתוב:
 "וְנִמְצָא בְּיָדוֹ", יען כבר נמצא בידו חטא של גנבה לכן
 אנו דנים אותו על שם סופו כסורר ומורה וגם מות יומת
 כטעם הרמב"ן.

ספר "עזרי מעם ה'"

אם לא יִמָּצֵא הַגֵּנֵב וְנִקְרַב בְּעַל הַפֵּית אֶל הָאֱלֹהִים (כב. ז)
 בעל הטורים אומר: "אם לא יִמָּצֵא הַגֵּנֵב וְנִקְרַב", ראשי
 תיבות "אליהו", רמז לדברי חז"ל (ב"מ לו.): שנים
 שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים, זה אומר שלי
 מאתים וזה אומר שלי מאתים, המסקנה, הכל יהי מונח
 עד שיבא אליהו. וחז"ל הוסיפו עוד רמז בזה על הפסוק:
 "בימים ההם ובעת ההיא נאום ה' יבוקש את עון ישראל
 ואינינו ואת חטאת יהודה ולא תמאצנה" (ירמיהו נ. כ), כי
 בעקבות המשיח יהיה קשה למצוא עון הכל ייראה כמו
 היתר ממש מה שקראו לפנים גניבה וגזילה יקרא
 פשיטת רגל, שפיכות דמים פוליטיקה וכדומה יבוא
 בלבול המוחות וטשטוש מושגי המוסר ורק אם יבוא
 אליהו יבורר הכל ויתבהר.

ספר "מאוהלה של תורה"

אם טָרַף יִטְרֹף יִבְאֶהוּ עַד הַטְּרָפָה לֹא יִשְׁלַם (כב. יב)
 הן ידוע שכל מצוה שהיא בלא דחילו ורחימו לא פרתה
 לעילא, והן נטרפות בידי הסט"א ח"ו. אמנם יש עצה
 להוציא את טרפם מפייהם, במה שאדם קורא קריאת
 שמע בכוונה, בדחילו ורחימו ובמסירות נפש, אז יוכל
 להעלות כל המצוות ולהחזירם אל הקדושה. והנה תיבת
 "עד" רומזת על קריאת שמע, שאלו האותיות הגדולות
 של "שמע" ושל "אחד", וזהו שאמר הכתוב: "אם טָרַף
 יִטְרֹף", אם ח"ו נטרף המצוות בידי הסט"א, אז: "יִבְאֶהוּ
 עַד", יוכל להביא אותם אל הקדושה על ידי קריאת שמע
 בכוונה, ואז: "הַטְּרָפָה לֹא יִשְׁלַם", לא תהיה שלימות
 אצל הסט"א. אבל אם האדם אינו נזהר גם בקריאת
 שמע, לקרותה בכוונה ובמסירות נפש, אז גם הקריאת
 שמע נטרפת בידי החיצונים. ועל זה מזהיר הכתוב
 ואומר להלן (כא. א): "אל תשת ידך עם רשע, להיות עד
 חמס", שגם הקריאת שמע שלך שהוא "עד", יהיה חמס
 בידי הסט"א ח"ו.

ספר "עלים לתרופה"

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׁים לַפְּנִיָּהם (כא. א)

לעיל כתוב: "מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי" (כ. כא), ובפרשת
 הבאה כתוב: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה... זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת"
 (כה. ב. ג), למה הפסיק פרשת בנין בית המקדש וכליו
 במשפטים? לפי שהקב"ה שונא גזל בעולה, לכך אחרי
 שהזכיר מזבח של אדמה ושל אבנים המצויים לאדם
 בשפע ואין להם כמעט ערך ושווי, ולפני שציווה על
 תרומת זהב וכסף, הזהיר על המשפטים, ידקדק כל אחד
 בכספו וזהבו אם כשרים הם על פי דין תורה ורק אז יתן
 מהם לבנין בית ה'.

ספר "אזנים לתורה"

וּבִשְׂבַעַת יֵצֵא לַחֲפָשִׁי חָנָם (כא. ב)

צריך ביאור, מה טעם נצטוו במצות שילוח עבדים דוקא
 בעת יציאתם ממצרים והרי אחר מתן תורה עדיין לא
 נהגה מצות עבד עברי עד שבאו לארץ ישראל ועד שנהג
 היובל ולא מצינו לפני הדבור רק על מצוות אשר נהגו
 מיד כגון שבת וכדו'? ביאר רב חיים שמואלביץ זצ"ל:
 בטבע האדם קשה לו מאוד לשלח את עבדיו לחפשי,
 שכן הוא מרגיש שזה קנינו ועמלו ואף כי נפשו של
 העבד כמהה לחירות ועול השיעבוד כבד עליו ביותר,
 אין האדון מרגיש בזה. לכן הצטוו ישראל במצוה זו
 בשעה שיצאו בעצמם מבית עבדים, בשעה שהם
 הרגישו בעצמם את שמחת החירות הגדולה, היא היא
 השעה הכשרה והראויה לתפוס את הצו העליון: "מִקֵּץ
 שִׁבְעֵי שָׁנִים תִּשְׁלַחוּ אִישׁ אֶת אַחִיו". זה מה שאומרת
 התורה (לקמן כג. ט): "וְאַתֶּם יֹדַעְתֶּם אֶת נַפְשׁ הַגֵּר כִּי גֵרִים
 הִיִּיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם", שכן על ידי ציור וחוש יבינו היטב
 את משמעות המצוה של שילוח עבדים בשעת יציאתם
 בעצמם מעבדות לחירות.

ספר "לחתך עליון"

וְשָׁמַתִּי לָךְ מָקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה (כא. יג)

יש לדקדק מהו שאמר הכתוב "ושמתי לך", וכי ערי
 המקלט היו למשה, הרי ניתנו הם לרוצחים בשוגג, ומהו
 שאמר למשה שניתן לך? והנראה, שהרי קיי"ל במכות
 דתלמיד שגלה מגלין את רבו עמו, וא"כ מעיקר הדין
 בהיות משה רבן של ישראל, היו צריכין להגלותו עם כל
 רוצח הגולה לעיר המקלט, אלא כיון שבמדבר היה
 מחנה לויה שהיה קולטו, א"כ בהיות משה במחנה לויה
 שפיר קלט אותו המחנה, ובכה"ג אין מוציאין אותו
 לאחר שקלטתו המחנה. וזהו שאמר הכתוב ושמתי לך,
 שלך קיים מקום מיוחד במחנה לויה שקולט אותך לבל
 תצטרך לגלות לערי המקלט עם תלמידך הגולים.

ספר "המאור שבתורה"

אם ענה תענה אתו כי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו (כב. כב)

אמרו חז"ל, כי בעת שציערה פנינה לחנה נתכוונה לשם שמים, כדי שתתפלל חנה ותבקש על בנים, אך בכל זאת נענשה ומתו כל בניה (ורבת בנים אומללה). הוא אשר אמר כאן התורה: **אפילו "אם ענה תענה אתו", כדי "כי אם צעק יצעק אלי", בכל זאת הרי זה עוון מצדך וגם: "שמע אשמע צעקתו", ואתה ענוש תיענש.**

ספר "מענה של תורה"

אם כסף תלזה את עמי את העני עמך (כב. כד)

יש לפרש דאיתא (מ"ב. עה): שלושה צועקין ואינן מענין, ואחד מהם הוא המלוה שלא בעדים. אך לענין צדקה מצינו להיפך, שצדקה החביבה היא כשנתנת בסתר שלא יתבייש העני, ומתן הסתר יכפה אף. וזה שאמר הכתוב, אם כסף תלוה, שאם תלך ותלוה כסף לחבירך, אז יהיה את עמי, בפני עדים ובפני רבים, אך את העני, כשתתן צדקה לעני, עמך זה יהיה רק בינו לביןך ולא יראוה אחרים.

מלא אתך ודמעת לא תאחר בכור בנך תתן לי (כב. כח)
פירש החתם סופר: **"מלא אתך"**, זה כעס, דכעס נקרא מילוי בכל מקום, כמו שאמר אליהו לרבי נתן (גיטין ע.): אכול שליש וכו', וכשתכעוס תעמוד על מילואך, וכן נאמר (אסתר ג. ה): **"וימלא המן חמה"**. **"ודמעך"**, אלו הם הדמעות שציערת את חברך, אל תאחר מלפייסו, שמא בכור בנך תתן לי רח"ל, שלא ימותו בניו ובנותיו. שאנשים המתעסקים בהונאת דברים נשפטים על פי מידת הדין, וכל שכן אם מצערים את השני מאוד עד שמוריד דמעות.

ואנשי קדש תהיון לי ובקשר בשדה טרפה לא תאכלו לפלבל תשלכון אתו, לא תשא שמע שוא (כב. ל. כג. א)

את סמיכות שני הפסוקים הללו דרשו חז"ל במסכת פסחים (ק"ח): ואמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה: כל המספר לשון הרע, וכל המקבל לשון הרע, וכל המעיד עדות שקר בחבירו, ראוי להשליכו לכלבים, שנאמר: **"לפלבל תשלכון אתו"** וכתוב בתריה **"לא תשא שמע שוא"** וקרי ביה **"לא תשיא"**. השאלה היא, למה דוקא להשליכו לכלבים? מהי המידה כנגד מידה פה? מה הקשר בין לשון הרע לכלב? צריך לומר שהקשר הוא על פי מה שמובא במהר"ל, שהמדבר לשון הרע גרוע יותר מכלב. הכלב נמצא בדרגה גבוהה יותר מזו של המוציא מפיו דברי לשון הרע! וכל כך למה? התשובה לכך היא פשוטה. כאשר הורה הקב"ה לכלבים שלא יחרצו את לשונם ולא ינבחו כנגד בני ישראל היוצאים ממצרים, הם שמעו וצייתו לו, כמבואר בכתוב: **"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו"** (יא. ט). למרות שהטבע של הכלב הוא לנבוח הב הב הב.... ואדרבה, הוא דוקא רוצה וחפץ מאוד לנבוח, בכל זאת, מאחר שהקב"ה

ציוה עליו, הוא שתק, ואילו לך, אדם, אמרו והורו שלא לדבר לשון הרע, ואתה מדבר? אם כן הינך גרוע מכלב. לפיכך **"לפלבל תשלכון אתו"**, וזו מידה כנגד מידה. **ספר "חי ראובן"**

הלכה: עניית ברכו למי שעדיין לא התפלל מנחה בשו"ע (סימן רסג סט"ו) פסק שאם אמר ברכו של ערבית, שוב אינו יכול להתפלל מנחה של חול משום "תתרי דסתרי", אלא יתפלל ערבית שתיים. ודנו הפוסקים אם מכון שלא לקבל שבת בענייתו, האם יכול להתפלל מנחה, ופוסקים רבים הכריעו שאין לענות ברכו ואם ענה, שוב לא יוכל להתפלל של חול. ואין כל הבדל אם הברכו הוא של תחילת ערבית או בסופה, שהרי מה שאומרים בסוף התפילה הוא לאותן שהפסידו את אמירת הברכו בתחילת התפילה.

ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכה שליט"א

פתגם: זה לא יפה לרוץ ליד חבר צולע. **ספר "שמחלה"**

חקירה: כיוון שהגיד שוב אין חוזר ומגיד
ההגדה השנייה פסולה, או שהראשונה לא מתבטלת (קובץ שיעורים ב"ב תיא וקובץ הערות ע"ב: הראשונה לא מתבטלת) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: קשר של שידוכין
שאלו לרבי נפתלי מרופשיץ: מה טעם מותר לשדך בנות בשבת? השיב רבי נפתלי: קיימא לן בהלכות שבת: קשר שאינו של קיימא מותר לקשור בשבת. ורבים מן השדכנים שלנו קושרים קשר שאינו של קיימא. **ספר "חד וחלק" חלק א' (דף ר"א)**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ילי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן ג'ילי.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr